

Elektronisk billettering

Del 9: Symboler

Forord

Håndbok V821 omhandler elektronisk billettering med hovedvekt på kollektivtransport. Håndboken er utarbeidet på oppdrag fra Samferdselsdepartementet og er finansiert av Statens vegvesen Vegdirektoratet og Samferdselsdepartementet. Hovedhensikten med håndboken er at den skal legge forholdene til rette for at elektronisk billettering skal gjøre det enklere for kundene å reise kollektivt. En viktig del av denne forenklingen er samordning av elektroniske billetteringssystemer på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå. Målgruppen for håndboken vil være beslutningstakere i kollektivselskaper og offentlige etater. I tillegg vil det være personell som skal arbeide med kravspesifikasjoner og anskaffelse av elektroniske billetteringssystemer.

For fullstendig oversikt over innholdet i Håndbok V821 vises det til del 0.

Dette er del 9 av håndbok V821. Delen gir en oversikt over rettigheter for bruken av interoperabilitetssymbolet.

Jernbanedirektoratet forutsetter at gjeldende internasjonale standarder og de veiledninger som gis i Håndbok V821 Elektronisk billettering skal følges i prosjekter for elektronisk billettering slik løyvemyndighetene legger opp til, jf, Yrkestransportloven og den tilhørende Yrkestransportforskriftens §30, som utdypes i Samferdselsdepartementets rundskriv N- 1/2006, samt Forskrift om billettering ved jernbanetransport §4.

Jernbanedirektoratet, februar 2018

Prosjektnummer: 600002	Ansvarlig avdeling: Marked og Samfunn Faglig ansvar: Markedskunnskap
Versjon: 1.0	Forsidefoto/illustrasjon: Statens vegvesen, Skyss, NSB, Ruter, Fjord1
ISBN: 978-82-8386-001-6	

Innhold

1	Innledning	4
2	Symbol	5
	2.1 Beskyttelsesområde.....	6
	2.2 Feil bruk.....	7
3	Farger	8
4	Symbolet i bruk	9
	4.1 På elektronisk reisekort.....	9
	4.2 Eksempel på bruk på kortlesere.....	10
	4.3 Eksempler på bruk på driftsmidler.....	12
	4.4 Eksempler på bruk på billettautomater.....	12
	4.5 Eksempler på bruk på informasjonstekst.....	13

1 Innledning

Bakgrunn

Nasjonale retningslinjer for elektronisk billettering er opprinnelig utarbeidet av Statens vegvesen på oppdrag fra Samferdselsdepartementet og senere overført til Jernbanedirektoratet. Kravet til systemet er dokumentert i Jernbanedirektoratets Håndbok V821. Det utstedes et elektronisk reisekort av lokal kollektivtransportør, som kan benyttes til kollektivreiser der hvor standarden er innført.

I denne sammenheng er det utviklet et symbol som skal fortelle brukeren hvilke trafikkselskap som har innført standarden og hvor kortet kan brukes.

Det er en absolutt forutsetning for å ta det nye symbolet i bruk, at man har innført billettsystemer som er i henhold til den nasjonale standarden (Håndbok V821), tilsluttet IO/Entur og sertifisert for interoperabel drift. Rammeverk for test og sertifisering er beskrevet i Del 23.

Om symbolet

Symbolet representerer en merverdi, en utvidet tjeneste, for brukeren ved at man kan reise sømløst, enkelt og kollektivt i stadig flere geografiske områder i landet vårt. Det vil fremtre på alle relevante kommunikasjonsflater i den reisendes hverdag, fra reisekortet til kortlesere, billettautomater og eventuelle transportmidler.

Sertifisering

Retten til å bruke symbolet for interoperabilitet tildeles av Jernbanedirektoratet (JDIR) etter begrunnet søknad. Jernbanedirektoratet kan delegerer mottak og behandling av slik søknad.

Bruken av symbolet er reservert utstyr og systemer som:

- a) er utformet i tråd med kravene i HB V821, og
- b) kan benyttes interoperabelt.

Det presiseres at krav om interoperabilitet både innebærer aksept av kort (eller andre medier) utstedt i andre systemer sertifisert i henhold til krav i HB V821 og tilsvarende bruk av egne kort/medier i andre godkjente systemer.

Søknad om rett til å benytte symbol for interoperabilitet sendes til: support@ioas.no.

2 Symbol

Symbolet er tidsriktig i det visuelle uttrykket og assosieres til en elektronisk, sømløs reise. Sirkelformen veileder i tillegg brukeren i hvor reisekortet plasseres på kortleserne.

Hovedsymbolet

Symbolet fremstår som en sirkelrund form satt i et avrundet kvadrat i grønn farge. Det gir symbolet en sterkere egenart og gjenkjennelse på tvers av mange bruksområder. Symbolet er designet med en hvit kontur rundt formen slik at det visuelt står godt frem på alle bakgrunner, også mørke og urolige bakgrunner som foto og mønster.

Begge versjoner over kan benyttes, men det er ønskelig at versjonen med forløpning benyttes i størst mulig grad. Symbolet uten forløpning benyttes som likeverdig symbol i de tilfeller hvor det viser seg mest hensiktsmessig ut fra kriterier som lesbarhet og teknisk reproduksjon. Etterhvert som symbolet tas i bruk, kan man i håndbok V821 vise konkrete eksempler.

Stort bruksområde

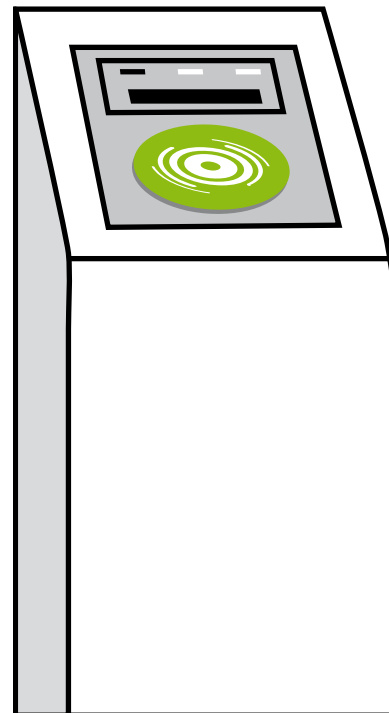
Den hvite konturen hjelper symbolet til å stå godt frem på alle bakgrunner.

Sirkelformen (inne i symbolet)

Sirkelformen i symbolet kan brukes alene kun på kortlesere, som en markering av det konkrete området der det elektroniske reisekortet skal leses av på grønn bakgrunn. Kombiner gjerne med brukerveiledende tekst.

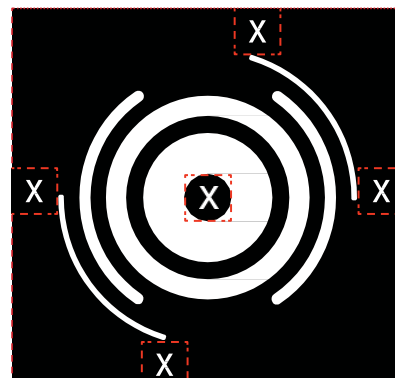
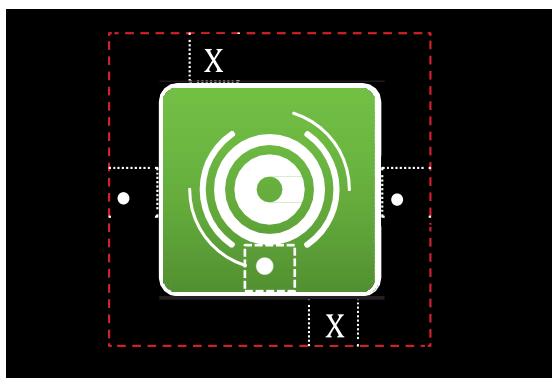
Les mer om dette i kapittel 4, brukerveiledende tekst.

Relieff: Symbolets utforming er godt egnet som relieffmerke der hvor det er hensiktsmessig, noe som kan være en støtte for blinde og svaksynte.

2.1 Beskyttelsesområde

For å hindre at andre elementer blir plassert for nær logoen er det definert et beskyttelsesområde. Ikke plasser andre elementer innenfor dette området.

Symbolet

Beskyttelsesområdet rundt merket er basert på avstanden mellom kanten og den ytterste sirkelen.

Sirkelformen

Beskyttelsesområdet rundt sirkelformen er basert på diamteren på hullet i midlten.

2.2 Feil bruk

Samme symbol – samme tjeneste.
Bruk nedlastbar original, så er du sikker.

Det skal ikke være tvil om at det er det samme symbolet som står på kortet fra egen region som du vil gjenkjenne i en annen region – og som representerer entydig tjenesten ”her kan du bruke kortet ditt”.

Derfor er det viktig å være konsistent i bruken av symbolet.

1 & 2: Sirkelformen benyttes ikke alene (unntak: negativ sirkelform på grønn bakgrunn på skjerm/kortlesere.)

3: Symbolet skal aldri brukes i andre farger enn grønn (PMS 367).

4: Symbolet skal aldri skrånstilles.

3 Farger

Det er valgt en frisk grønnfarge på symbolet. Grønnfargen assosierer til "klarsignal" og miljøvennlig reise.

Symbolet kan kombineres med alle farger.

Der symbolet plasseres på en skjerm er det tillatt å fylle hele skjermen med symbolets forløpningsbakgrunn, og sirkelformen i hvitt. En egen original utarbeides i hvert enkelt tilfelle.

Fargeforløpningen kan også brukes som bakgrunn i informasjon- og markedsmateriell tilknyttet Nasjonalt billetteringssystem.

Grønn

PMS: PMS 376
CMYK: 60 / 0 / 100 / 0
RGB: 135 / 185 / 20
Hex.: #87B914

Forløpning

CMYK: 60 / 0 / 100 / 30
RGB: 93 / 144 / 33
Hex.: #5D9021

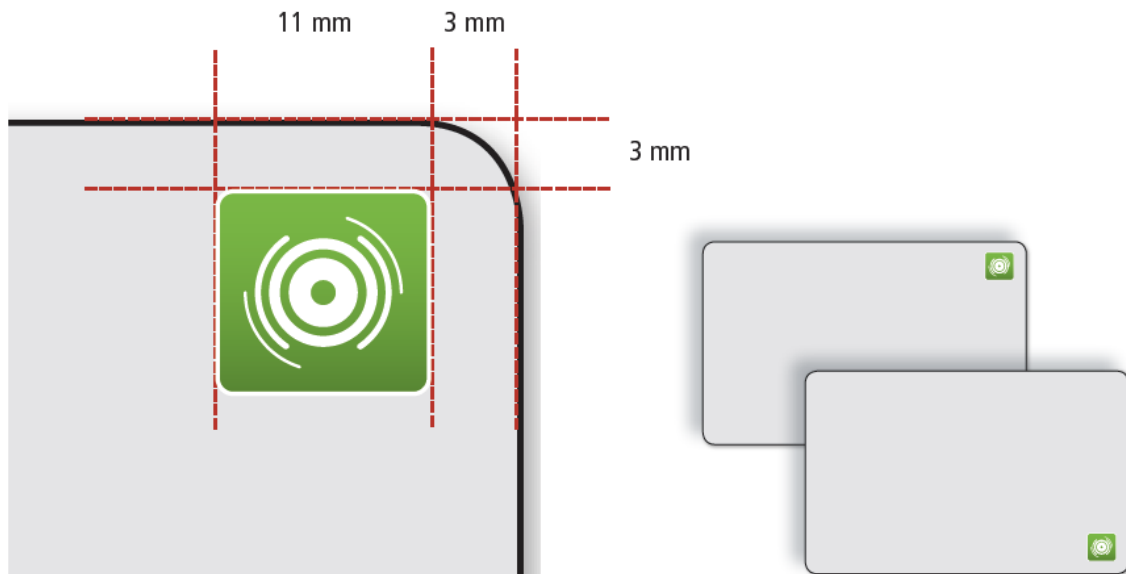
CMYK: 60 / 0 / 100 / 0
RGB: 153 / 185 / 20
Hex.: #87B914

4 Symbolet i bruk

4.1 På elektronisk reisekort

På elektroniske reisekort skal alltid hovedsymbolet brukes. Symbolet skal ha samme plassering på kortene for rask gjenkjennelse, enten øverst til høyre eller nederst til høyre. Symbolet skal ha en bredde på 11mm og avstanden til kantene skal være 3mm.

Det er viktig for rask spredning av kunnskap og kjennskap, at symbolet står på samme sted.

Symbolet gir kortet en merverdi

(Frihet, enkelhet og fleksibilitet)

For forbrukeren betyr dette:

"Jeg kan reise her....men også der!"

En form, en farge skaper klarhet for brukeren.

Det er viktig å skape klarhet og konsistens for brukeren av symbolet. Vi har valgt en form og en farge som blir felles for alle trafikksekselskapene som blir sertifisert og tar symbolet i bruk. Det skal ikke være i tvil om at det er det samme symbolet som står på kortet fra en region – som du vil gjenkjenne i en annen region.

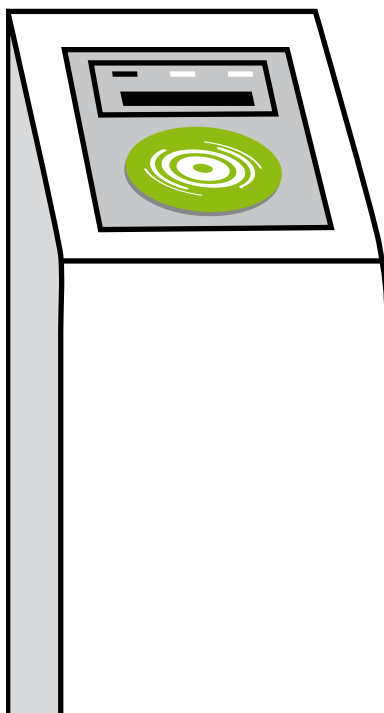
Tanken er den samme som ligger bak Visa og Mastercard. Når du ser en Visa eller en Master- Card oblat på en dør til en butikk eller en restaurant, er du ikke i tvil om at de er tilknyttet et elektronisk betalingssystem som gjør at du kan bruke kortet ditt der.

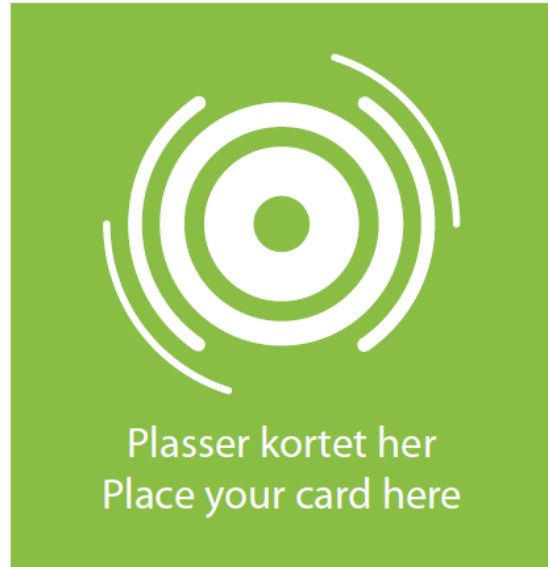
4.2 Eksempel på bruk på kortlesere

På kortlesere vil det oftest være mest hensiktsmessig å bruke den frittstående sirkelformen plassert rett på det området der kortet skal leses av. Denne plasseringen må være gjennomgående slik at brukerne alltid vet hvor de skal lese av kortet.

For mer informasjon om bakgrunnsfarger, se kapittel 3. Farger.

Det er laget en egen bakgrunnsversjon med grønnfarge med forløpning for kortlesere med digital skjerm, med grønn bakgrunn og hvitt symbol. Den skal kun brukes på skjerm.

Brukerveiledende tekst

Dersom det trengs forklaring til hvordan kortet skal leses av, er det laget noen versjoner av symbolet med brukerveiledende tekst. Bruk den versjonen som passer til den type kortleser symbolet skal plasseres på. Teksten er skrevet på norsk og engelsk og finnes på bokmål og nynorsk.

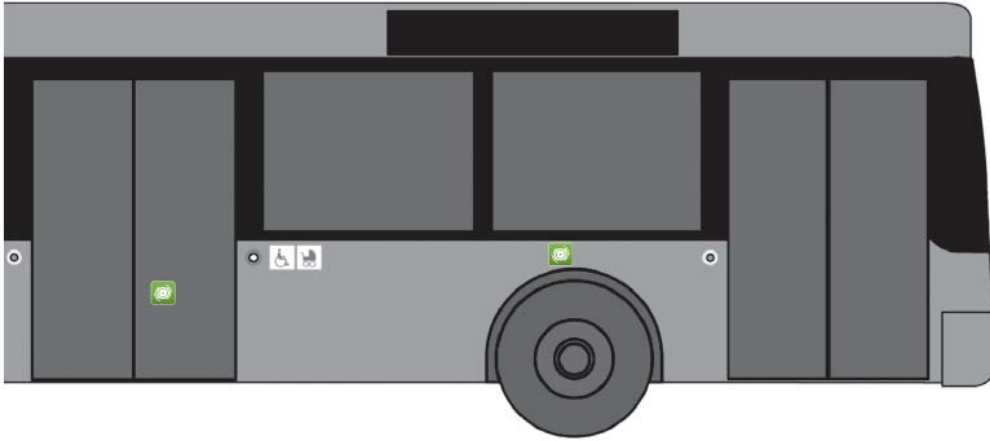
Skrifttypen som brukes heter DIN. Norsk er skrevet i Bold og engelsk i Regular. Det er tillatt å endre font til den anbefalte skrift som ligger i hvert enkelt trafikkselskaps designprogram.

Størrelsesforholdet mellom symbolet og teksten kan justeres, men av hensyn til universell utforming anbefaler vi en minimumsstørrelse for x-høyden på all tekst til 2mm. Vi anbefaler å ikke bruke mindre enn 3mm på den brukerveiledende teksten.

Teksten skal alltid ha samme farge som sirkel-formen, dvs. hvit på grønn bakgrunn. Det kan skrives egen tekst dersom ingen av disse passer løsningen på respektive kortleser.

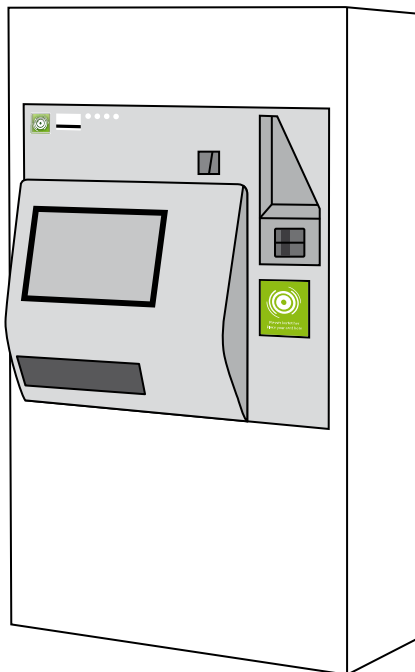
4.3 Eksempler på bruk på driftsmidler

Symbolet tilpasses i størrelse til øvrige informasjonspiktogram. For nærmere detaljert plassering henviser vi til de ulike trafikkselskaperens designmanualer.

4.4 Eksempler på bruk på billettautomater

Symbolet plasseres på tydelig sted sammen med annen informasjon til de reisende. For detaljert plassering henviser vi til de ulike trafikkselskaperens designmanualer.

4.5 Eksempler på bruk på informasjonstekst

Informasjon om hva symbolet står for bør fremgå på flest mulige steder etter at et trafikksekskap er sertifisert etter Håndbok V821 sin standard.

Informasjon kan gis på rutetabell og/eller lignende trafikkinformasjon til reisende.

Standard tekst om nasjonal standard for elektronisk billettsystem til bruk på informasjonsmateriell

Symbolet viser at du har et reisekort, eller at du har kommet til et driftsmiddel, som er sertifisert for og tilknyttet nasjonal standard for elektronisk billettsystem. Her kan du bruke reisekortet ditt uavhengig av hvilket trafikksekskap som har utstedt kortet.

Nasjonal standard for
elektronisk billettsystem

Nation wide ticket system

Her kan du bruke
reisekortet ditt

Use your nation wide ticket here

Her kan du bruke
reisekortet ditt

Use your nation wide ticket here

Symbolet viser at du har et reisekort, tilknyttet nasjonal standard for elektronisk billettsystem. Her kan du bruke reisekortet ditt uavhengig av hvilket trafikksekskap som har utstedt kortet.